

Mødet den 18. Juli 1907.

Fraværende: Lottrup, Müller og Simonsen.

1. (J. Nr. 195—07). Indenrigsministeriets Cirkulære af 29. Maj d. A. vedrørende Gennemførelsen af Loven af 4. s. M. om **Hjælpekasser**.

Det vedtoges at indhente Erklæring fra Bestyrelserne for de fattiges Kasser særlig med Hensyn til Antallet af Medlemmerne af Hjælpekassens Bestyrelse.

2. (J. Nr. 243—07). Indstilling fra Skoleudvalget om Oprettelse og Opslag af 3 ny **Lærerembeder**.

Vedtoges.

3. (J. Nr. 240—07). Indstilling fra Brolægningssudvalget angaaende Udvidelsen af **Bruuns Bro**.

Vestesen gennemgik Planerne for Broens Udvidelse og fremhævede særlig, at det østlige Fortovs Bredde vilde blive dobbelt saa stor som nu, og at Bruunsgades Byggelinie derved gennemførtes over Broen.

Af Hensyn til at Banen løb under Broen, hvorfor der ingen Understøttelse kunde skaffes under Ombygningen, vilde Udvalget anse det for hol-

digst, at man gav saa lang Tid som mulig til Arbejdets Fuldførelse.

Bekostningen vilde blive 15000 Kr., altsaa noget mere end paaregnet, men Broens Udvidelse var nødvendig, særlig af Hensyn til Landsudstillingen 1909. Under denne vilde Broen Sandsynligvis til Tider paa en Gang blive passeret af mange Mennesker, og det vilde derfor være meget uforvarligt at lade Broen ligge hen som nu.

Det vestlige Fortov vilde ikke blive udvidet, da man ansaa dette for overflødigt, og Ombygningen vilde ikke faa nogen skadelig Indflydelse paa Broens Udseende, tværtimod tydede alt paa, at Broen set fra Banegaarden vilde blive smukkere.

Jakob Jensen kunde tiltræde Indstillingen, men ønskede Hjørnet til Stentrappen, der førte til Dalgasanlægget, noget afrundet.

Nørgaard støttede Hr. Jakob Jensens Forslag.

Vestesen gjorde opmærksom paa, at Trappen skulde føres længere mod Øst, hvorved det skarpe Hjørne mindre vilde genere, og at Belysningen ved Trappen vilde blive meget forbedret.

Formanden henstillede, at man betragtede nærværende Behandling som 2. Behandling, da Sagen under Budgetbehandlingen allerede en Gang havde været for.

Indstillingen vedtoges.

4. (J. Nr. 190—07). Indstilling fra Brolægningsudvalget angaaende Sporvejssekselskabets Forslag til en Udvidelse af **Sporvognsremisen** ved Dalgas Avenue, gaaende ud paa, at Planerne approberes paa Betingelse af, at Udvidelsen indgaar under de i § 6 og 12 i Overenskomsten med Selskabet fastsatte Vilkaar med Hensyn til eventuel Overgang af Selska-

bets Aktiver til Kommunen (se Forhdl. 1903—04 Till. S. 13).

V e s t e s e n oplyste, at Sporvejsselskabet ønskede Tilladelse til at opføre endnu en Remisebygning Syd for den nuværende, og at Udvalget havde fremskaffet Tegninger, hvoraf det fremgik, at der var rigelig Plads endog til en tredje Remisebygning.

Han gjorde opmærksom paa, at der i Kontraktens § 6, der angik Arealets Størrelse til Remisebygningen, maatte ske en Forandring af Hensyn til den nye Remise og Administrationsbygningen, ligesom ogsaa § 12 som Følge af Nybygningerne maatte ændres noget.

J a k o b J e n s e n ønskede Sagen udsat.

F o r m a n d e n troede, Sagen hastede, og fandt det derfor mindre hensynsfuldt mod Selskabet at udsætte Sagen, hvis der da ikke var særlig tvingende Grunde til Stede.

J a k o b J e n s e n frafaldt sit Ønske om Sagens Udsættelse.

Indstillingen vedtoges.

5. (J. Nr. 244—07). Indstilling fra Udvalget angaaende Ombygningen af **Raadhuset**; (se forrige Møde).

F o r m a n d e n henviste til de fremlagte Detailplaner og fremhævede, at den anslaaede Sum 18,000 Kr. kun var kalkulatorisk og paa det nuværende Tidspunkt ikke kunde være andet.

Maaske kunde der bemærkes et og andet angaaende de praktiske Ting, men i det hele og store forekom det ham, at Arkitekten havde løst sin Opgave paa en smuk og praktisk Maade.

Det kunde maaske gøres gældende, at den foreslaaede Ombygning vilde foregribe Opførelsen af et nyt Raadhus, men denne Betragtning kunde ikke være afgørende nu, da Ombygningen i Virke-

ligheden var paabegyndt med Omforandringen af det gamle Arresthus, og da alt talte for, at Spørgsmaalet om Opførelsen af et nyt Raadhus laa langt ude i Fremtiden.

Mikael Johansen fandt Planen smuk, men ansaa den foreslaaede Placering af Byraadsmedlemmerne i to lange Rækker for mindre heldig, særlig da hvis Valgloven blev gennemført, og Raadets Medlemsantal derved blev 25. Han henedede Udvalgets Opmærksomhed paa, at en Placering i Halvmaaneform sikkert vilde være den bedste, skønt en Del af Medlemmerne derved vilde komme til at vende Ryggen mod Tilhørerpladsen.

Magnus Nielsen var overtydet om, at Arkitekt Kühnells Løsning af Opgaven i det hele taget var baade smuk og praktisk, men troede ikke, at den projekterede Forbindelsesbygning mellem Raadhuset og det gamle Arresthus vilde komme til at se godt ud, da disse to Bygninger, særlig deres Tagkonstruktioner, var af helt forskellig Art.

Han vidste vel, at Forbindelsesbygningen var taget med for at skaffe Adgang til Tageetagen, men denne Adgang kunde nok skaffes ved at føre en Trappe op ved de projekterede Skabe i Byraads salens Forværelse.

Hvis der skulde sættes Gitter ud mod Rosensgade, vilde han henstille, at dette blev rykket saa langt tilbage, at det kom i Flugt med den nye Gadelinie, og at Plankeværket om den gamle Stiftsprovstebolig ligeledes blev rykket tilbage.

Filtenborg skulde gerne indrømme, at Planen i mangt og meget var ret tiltalende, men det forekom ham, at man fik vel lidt for de mange Penge.

Han vilde have ønsket, at der var fremlagt

flere Planer, saa man havde noget at vælge imellem, og særlig ønskede han at se Planer, hvorefter Forværelset til Tilhørerpladsen var lagt til Byraadssalen, saa der var fremkommet saa stort et Lokale som muligt. Dette Forværelse fandt han overflødigt, ligesom han ogsaa fandt det ret uheldigt, at saa mange af Raadets Medlemmer kom til at sidde med Ryggen mod Tilhørerpladsen.

J. C. P e t e r s e n gennemgik udførligt Planen, som han fandt overordentlig tiltalende.

Et nyt Raadhus kunde der ikke være Tale om, da man ikke havde Raad dertil, og da det gamle, særlig dets Hovedtrappe var saare lidet tiltalende, var der intet andet at gøre end at pynte op paa det, og det forekom ham, at man efter Kühnells Plan opnaaede et meget smukt Resultat i saa Henseende for en ret billig Penge.

Ved den foreslaaede Ombygning vilde Byraadssalen blive forstørret med 50 %, og der vilde blive skaffet Plads til ca. 40 Tilhører og 6—8 Referenter, uagtet det gamle Forværelse ikke blev inddraget i Salen, eftersom det ikke kunde undværes for Raadhussalens Skyld.

Forbindelsesbygningen mellem Raadhuset og den gamle Arrestbygning vilde blive bredere end nu, men dens Tag vilde blive betydelig lavere end Taget paa disse to Bygninger, saa han kunde ikke tro, den vilde forstyrre Harmonien, men Hr. Magnus Nielsens Forslag om at indrette en Trappe ved et af Skabene skulde blive taget under Overvejelse, maaske det var en udmærket Ide.

Opvarmningen skulde ske ved et Centralvarmeapparat, men dette var ikke medregnet i Overslaget og vilde koste fra 3—6000 Kr., alt efter de Fordringer man stillede.

Angaaende Placeringen maatte han udtale, at

den var ikke endelig fastslaaet, og kunde foregaa paa mange Maader. Bordene kunde f. Eks. godt staa ligesom nu, men der var heller intet i Vejen for at anvende Halvmaaneformen.

Han anbefalede Planen til Vedtagelse i nærværende Møde, da Sommertiden gerne skulde bruges til Ombygningen, ogsaa fordi en Skorsten, der betingede Opvarmning af Politistationen, skulde fjernes.

Nørgaard skulde gerne indrømme, at Ombygningen vil blive ret kostbar, da Varmeapparatet vilde bringe Summen op over 24000 Kr., men desuagtet vilde han varmt anbefale Planen, som han fandt overordentlig smuk og i Forhold til det, der blev opnaaet, ogsaa ganske billig.

Han vilde fraraade at følge Hr. Filtenborgs Forslag om at inddrage Tilhørerpladsens Forværelse i Salen, da denne derved vilde faa en uheldig Form, og han troede ogsaa nok, at Arkitektens Ide med at gøre selve Byraadssalen til et Hele for sig dog i organisk Forbindelse med Tilhørerpladsen var den bedst mulige.

Af Hensyn til Lysforholdene paa Referentpladserne vilde han finde det heldigt, at Tilhørerpladsens to smaa Vinduer blev erstattet af et stort, og at Referentbordene blev rykket noget tilbage, da Referenterne derved kom nærmere til Lyset. Angaaende Placeringen af Byraadsmedlemmerne vilde han henstille, at man benyttede Halvmaaneformen, hvorved der med Lethed kunde placeres endog 25 Medlemmer paa heldig Maade.

Jakob Jensen gjorde opmærksom paa, at kun 7 Medlemmer efter den nye Plan kom til at sidde med Ryggen mod Tilhørerne, hvorimod der nu sad 9 saaledes.

Planen tiltalte ham meget, og han fandt det

givet, at Nybygningen af et Raadhus maatte skydes ud i Fremtiden, da der var andre Krav, der mere paatrængende laa for, og da det gamle Raadhus efter Ombygningen vilde blive saaledes, at det i mange Aar kunde gøre god Fyldest.

Han vilde støtte Hr. Magnus Nielsens Forslag angaaende Forbindelsesbygningen, da dennes skraa Tagkonstruktion sikkert vilde komme til at vansyne, og han fandt det naturligt, at Haandværkerne ikke havde været i Stand til at give egentlige Tilbud, eftersom der ingen Detailtegninger fandtes.

Magnus Nielsen anbefalede, at der hurtigst muligt blev taget fat paa Ombygningen navnlig af Hensyn til den gamle Byraadssals daarlige Varme- og Ventilationsforhold.

Han ønskede at anmode Udvalget om at faa lavet en Skizze over en Trappe til Tagetagen ved et af Skabene, da han vedblivende fandt Forbindelsesbygningen uheldig, men han kunde ikke give Hr. Nørgaard Ret i, at Tilhørerpladsens to Vinduer burde erstattes af et stort. Dette vilde virke forstyrrende, og da Referenterne fik Lys forfra, altsaa fra selve Byraadssalen, maatte de omtalte Vinduer hellere blendes, eventuelt med Glasmalerier, hvis der kunde blive Raad til det.

Filtenborg var vedblivende af den Anskuelse, at der kunde skaffes en bedre Plan, helst i Retning af én stor Sal. De i Planen nævnte to Piller kunde undværes, da de intet bar, men kun gjorde Tjeneste som Ventilationsrør, og Placeringen forelaa der efter de faldne Udtalelser intet bestemt om, og det var dog en Sag af betydelig Vigtighed.

Efter alt at dømme vilde Ombygningen koste meget mere end projekteret, og da en Maaned fra

eller til ikke vilde betyde meget, maatte han fastholde det heldige i, at der blev fremskaffet flere Planer.

Vestesen udtalte sin Glæde over den projekterede, smukke Vestibule og Trappegang. Planen bar i det hele Præg af at være godt gennemtænkt og gennemarbejdet, og en bedre Løsning af Spørgsmaalet kunde sikkert ikke tænkes.

Hvis man ønskede én stor Sal, kunde man blot flytte over i Raadhussalen, men mere uhyggelig Sal kunde man sikkert ikke finde, og det vilde være i høj Grad ønskeligt, om Udvalget vilde tænke lidt paa at faa denne Sal pyntet noget. Placeringen var sikkert bedst, som den nu var, men den kunde man forøvrigt prøve sig til Rette med, og Ventilationsskorstenene kunde flyttes ind i Smaaværelserne, hvorved Forholdene paa Tilhørerpladsen vilde blive bedre. Han ønskede at anbefale, at man i det væsentlige sluttede sig til Planen.

J. C. Petersen betoned, at Spørgsmaalet om Placeringen senere kunde afgøres.

Hvis Tilhørerpladsens Forværelse blev taget med, vilde Salen faa en grim Form og blive mindre, samtidig med at den blev langt dyrere, eftersom Loftet paa Tilhørerpladsen saa skulde løftes lige som i Byraadssalen og gøres lige saa kostbart som denne Sals Loft.

Til Hr. Magnus Nielsen vilde han sige, at det var Meningen at rykke Gitteret mod Rosensgade noget tilbage, men derom skulde der senere komme et Forslag.

Mousten vilde indrømme, at der paa Grund af den ringe Tilhørerplads og de daarlige Varme- og Ventilationsforhold kunde være Grund til at ombygge Byraadssalen, men dette kunde sikkert gøres paa en langt billigere Maade. Medlemmerne

kunde sidde som nu, det behøvedes ikke at hæve Loftet, og Skabene kunde blive paa deres nuværende Plads; det eneste, der var nødvendigt, var at bryde Muren til Bytingsstuen ned.

Nørgaard hævdede, at skulde der laves noget, burde det gøres saaledes, at man fik noget, der tog sig ud. Salen var grim nu, men den vilde blive overordentlig hæsleg, hvis man nøjedes med at hugge Muren ud. Iøvrigt var det Trappen, der kostede den store Del, og ikke Omforandringerne i Byraadssalen.

Han vilde gerne slutte sig til Hr. Vestesens Henstilling om at gøre noget for Raadhussalen. Panel vilde pynte godt op, og den ganske forfærdelige Lysekrone maatte absolut bort. Da Salen var saa lavtloftet, kunde man maaske anbringe Lysene helt oppe ved Loftet, hvorved man sparede en Lysekrone.

Magnus Nielsen vilde finde det rimeligt, at al Forbindelse mellem Raadhuset og Politistationen blev afbrudt, og henstillede, at Forbindelsen mellem Politistationen og Detentionslokalet blev etableret under et af Sideløbene paa Hovedtrappen.

S. Pedersen lovede, at Udvalget skulde tage dette under Overvejelse, ligesom ogsaa Flytning af Ventilationspillerne skulde blive undersøgt.

Udvalget havde haft mange Ideer angaaende Ombygningen, men den, der nu forelaa udarbejdet, var den bedste. At lave en lang Sal vilde blive grimt og meget dyrt, og Smaaforandringer kunde let gøres, men i det væsentlige burde Arkitektens Plan følges.

Filtenborg kunde ønske at se nogle af de mange Ideer. Da der syntes at være almindelig Tilfredshed med Planen, skulde han ikke mod-

sætte sig den, skønt han vilde have foretrukket en større, kunstnerisk udsmykket Sal.

J. C. Petersen lovede, at Udvalget skulde fremkomme med Forslag til paa den billigste og letteste Maade at faa Raadhussalen i en bedre Forfatning.

Indstillingen vedtoges.

6. (J. Nr. 3²—07). Indstilling om **Efterbevilling** af Overskridelser i Gas- og Elektricitetsværkets Regnskaber for 1906—07. — 2. Behandling.

Vestesen gennemgik Gas- og Elektricitetsværkets Regnskab og gjorde Rede for de forskellige Overskridelser. Han fremhævede, at en Del Udvidelser paa begge Værker var afholdt af Driften, saaledes Kulskurets Forlængelse og Anskaffelse af automatiske Ladeapparater paa Gasværket og Anskaffelsen af en Celleskifter til Elektricitetsværket.

Ad Aare vilde der forestaa ikke faa nødvendige Arbejder paa Gasværket, saasom 11 nye Ovne til 98,000 Kr., en Udvidelse af Rensehuset til 55,000 Kr. og en Lagerbygning til 45,000 Kr. Paa Elektricitetsværket vilde en Kraftmaskine til ca. 70,000 Kr. snart blive nødvendig, og endelig var Spørgsmaalet om endnu en Gasbeholder snart paatrængende.

Iøvrigt kunde han meddele, at Aarhus med Hensyn til dets Gas- og Elektricitetsværks økonomiske Resultat stod særdeles fint i Sammenligning med andre Byer i Europa.

Efterbevilling meddeltes.

7. (J. Nr. 22—07). Forslag til **Købekontrakt** med Murmestrene N. M. Bak og R. Hviid angaaende et Areal paa 5897 □ Alen mellem Hejbergsgade og Skansen til 10 Kr. pr. □ Alen.

Nørgaard erindrede om, at Byraadet for

nogle Aar siden havde udskrevet en Konkurrence for Tegning af en smuk Bygning ovenfor Skansen, og at Arkitekt Kjær i Odense blev den sejrende i denne Konkurrence.

Det Areal, hvis Salg det nu drejede sig om, var netop det ilige ovenfor Skansen, og det var lykkedes de to Mænd, som ønskede at købe, at faa Planer frem, der passede med den præmierede Tegning, dog med nogle mindre Ændringer, som Arkitekt Kjær anbefalede.

Udvalget anbefalede derfor Byraadet at sælge Grunden for 10 Kr. pr. □ Alen. Grunden var ganske vist fortræffelig, men en Bygning som den paatænkte vilde koste forholdsvis meget at opføre. Materialierne vilde blive Granit, Søsten og imiteret Bremer Sandsten.

Paa Grund af det ret betydelige Arbejde ønskede Udvalget en lille Forandring i Kontrakten, saa der blev givet Køberne et Par Aar til Fuldførelse af Bygningen, og at Forrentningen af Hensyn til dette blev udskudt et halvt Aar, altsaa til Juli 1908 i Stedet for December 1907.

Vestesen var glad ved, at det var lykkedes for Udvalget at gennemføre Programmet om et arkitektonisk Hele paa denne Plads. Bygningen vilde faa en henrivende Beliggenhed og afgive prægtige Boliger.

Til Kontraktens § 4, hvorefter det paahvilede Ejeren at indrette Renovationen efter W. C. Systemet, ønskede han tilføjet, at Betalingen skulde ske efter Regulativet. Dette af Hensyn til en Paa-stand om at blive fri for Betaling, fordi dette ikke udtrykkelig var nævnt, som i disse Dage var fremme.

N ø r g a a r d oplyste, at Udvalget var opmærk-

som paa det af Hr. Vestesen fremførte Forhold. Han troede ikke, det var nødvendigt at faa Bestemmelsen indført, men det kunde jo ikke skade.

Købekontrakten godkendtes.

Udenfor Dagsordenen spurgte

8. M i k a e l J o h a n s e n om Grunden til, at Byraadets Beslutning af 2 Novbr. 1905 angaaende Sagsanlæg mod Aaby-Konsortiet endnu ikke var bragt til Udførelse.

Det var blevet ham meddelt, at en kendt Højesteretssagfører paa Forespørgsel havde udtalt, at Byen efter al Sandsynlighed vilde vinde Sagen, og den almindelige Mening var da ogsaa, at Sagen utvivlsomt ved Retten maatte blive afgjort til Gunst for Aarhus.

Der var nu gaaet henved 2 Aar, siden Byraadet besluttede Sagsanlæg, men endnu var Sagen ikke anlagt, og Borgerne havde Krav paa at erfare, hvorledes det hele forholdt sig med denne for Kommunen ret vigtige Sag.

F o r m a n d e n beklagede,, at Hr. Mikael Johansen ikke havde anmeldt Forespørgselen til Dagsordenen, da det derved vilde have været lettere at give udtømmende Svar.

Det var meget rigtigt, at Byraadet havde besluttet Sagsanlæg mod Aaby-Konsortiet, men der maatte først forsøges, om der kunde skaffes Forlig. Imidlertid kom Sagen ind i en ny Fase, derved at Staten ønskede at ekspropriere en Del af Mølleengen til Anlæg af en Godsbanegaard. Før Ekspropriationen var tilendebragt, kunde der selvfølgelig ikke være Tale om at paabegynde Sagsanlægget, og da denne først var sket for nogle Uger siden, var der i Virkeligheden ikke sket nogen som helst Forhaling af Sagen.

Det var hans Agt at benytte en Del af Ferien

til at gennemgaa Sagens Enkeltheder, saaledes at der efter Ferien kunde gives udtømmende Oplysninger.

M i k a e l J o h a n s e n var glad ved de fremkomne Oplysninger, men han maatte tilstaa, at han ikke havde hørt noget om, hvorvidt den af Formanden omtalte Forligsprøve havde fundet Sted eller ej.

F i l t e n b o r g var overtydet om, at Byen havde Ret i denne Sag, og kunde ikke tro, at der var anden Løsning paa Spørgsmaalet end Sagsanlæg.

